

ELKARRIZKETA / ENTREVISTA

CRISTINA LABORDA

IRUNGO ALKATESA / ALCALDESA DE IRUN

CRISTINA LABORDA

**OIASSOTIK IRUNERA
HIRIKO LEHEN
AGINTARIA
DESDE OIASSO A IRUN
LA PRIMERA REGIDORA
DE LA CIUDAD**

Donostia, 1980/07/24. Historian lizentziatua (2003) eta Humanitate-Enpresan lizentziatua (2006) Deustuko Unibertsitatean ere, non 2007an espediente akademikorik onenaren Karrera Amaierako Saria lortu zuen.

2008tik 2012ra Eusko Legebiltzarkidea izan zen, eta Irungo Udaleko zinegotzia 1999tik. Hainbat lan-arlotako arduraduna izan da: Gazteria (1999-2003), Gazteria eta Lankidetzak (2003-2007), Gizarte Ongizatea, Hezkuntza eta Gazteria (2007-2011), Mugikortasuna, Bide Publikoa eta Obrak (2011- 2023). Gaur egun Irungo alkatea da.

- 1. Kristina, historian lizentziatua zaren aldetik, zer suposatzen du zuretzat, erromatarren garaitik gaur egunera arte, Irungo hiri hau gobernatu duen lehen emakumea izatea? Zinegotzi izan zaren hainbat urtetan seguru alkate izatea amestu zenuela, baina imajinatzen zenuen bezalakoa al da Irungo alkate izatea?**

Irunen bizi den lehen emakume alkatea naizela, erromatarren garaitik behintzat. Hitz potoloak dira. Egia da zinegotzi izan nintzen urte horietan beti sentitu izan dudala erantzukizunaren, konpromisoaren eta ilusioaren puntu hori. Zure hiriko zinegotzia izatea gauzarik politenetakoa da. Eta noski, alkate izatea ohore handia da. Espero dut, niri, nire hiriko alkate izatea ohoratzen nauen moduan, hiritarrei ere ohoratu ahal izatea.

- 2. Badakigu genero kontuengatik ezinezkoa izango litzatekeela, baina imajinatzen duzu nolakoa izango litzatekeen duela 2.000 urteko Oiasso erromatarrean hiri honen buru izatea?**

Egia da historian zehar emakumeen lana ezkutatzeko joera izan dela. Historiak beti izan ditu izen maskulinoak. Hala ere, historiografiari esker, gaur egun badakigu emakumeak historian izan duen papera funtsezkoa izan dela. Baita erromatarren garaian ere. Bide batez, honen harira, telesail bat gomendio egin nahiko nuke: "Domina", Livia enperatrizaren (Augustoren emaztea) istorioari buruzkoa. Oso ondo irudikatzen du zein zen emakumearen papera erromatarren garaian. Ez zen garai erraza emakumearentzat; haren eskubideak oso mugatuak ziren, baina, hala ere, ahotsa altxatu eta haren irudia aldarrikatzea lortu zuten. Testuinguru horretan, eta galderaren jatorrira itzuliz, etapa erraza ez izan arren, nire burua Oiasso erromatarrean buru bezala imajinatzen dut. Uste dut, politikaren barruan, zure hiriko alkate izatea dagoen gauzarik nobleena dela.

- 3. Etorkizuneko Irungo oinarriak ezartzen ari zara, nolakoa izatea nahiko zenuke 4.050.eko gure Irun?**

Zaila da imajinatzea nolakoa izango litzatekeen 4.050eko Irun. Dena oso azkar aldatzen da, baina zerbait argi badago, istorioak, prozesu horretan, berebiziko garrantzia duela da. Egungo gizartearen zailtasunak gainditzeko beharrezko gakoak ematen dizkigu. Uste dut atzera begiratzea funtsezkoa dela oraina ulertzeko. Horregatik, niretzat, 4.050eko Irun askoz hiri modernoagoa, justuagoa, berdinzaleagoa izango litzateke. Baita sozialki askoz kohesionatuagoa dagoen hiria ere.

4. Zure kargua hartu zenuenean, jaso zenituen txalo beroen ondoren, hauxe esan zenuen: "Gaurkoa nire bizitzako egunik garrantzitsuenetakoa da. Oso harro nago Irungo lehen alkatea izateaz. Atsedetik gabe lan egingo dut emakume begirada hori hiri honetako proiektu eta txoko guztietan egon dadin ". Hitz ederrak dira, nola zehaztuko zenuke emakume begirada hori? Baduzu gauzatzea gustatuko litzaizuken egitasmo zehatzik?

Hala da. Hori da nire helburuetako bat. Lanean jarraitzea, emakumearen begirada hiriko proiektu bakoitzean egon dadin. Uste dut, gaur inoiz baino gehiago, funtsezkoa dela berdintasun-politikak zeharkakoak izatea; hau da, berdintasuna ez dadila soilik data zehaztetara mugatu. Uste dut berdintasuna politika publiko guztien barne egon beharko litzatekeela. Adibidez, mugikortasunean. Beti aldarrikatu mugikortasunak ere genero-ikuspegia izan behar duela. Zergatik? Autobusa hartzea, hasiera batean, keinu erraza da, ezta? Kontua da emakumeen eta gizonen arteko mugikortasuna desberdina dela. Izan ere, emakumeak eta gizonak dituen rol sozialak desberdinak dira. Ondo lantzen du gai hori UNESCOren txosten batek. Eta hau adibide bat besterik ez da. Guzti honekin esan nahi dudana da berdintasun-politikak udal-politika guztietan ezarri behar direla.

5. **Eta Irungo lehen emakumezko alkatea izateaz gain, demokrazian jaiotako lehena zara, eta datu hori nabarmendu nahi izan duzu: zergatik?**

Demokrazian jaiotako lehen alkate emakumea naizela nabarmendu nahi izan nuen, oso garrantzitsua iruditzen zitzaidalako, betiere gure herrian demokrazia borrokatu eta konkistatu zuten belaunaldi horiek guztiak aintzatetsiz. Ni demokrazian jaio eta hazi naiz, eta, beraz, hori nire hezkuntzan ere islatzen da. Askatasuna, errespetua, elkartasuna eta berdintasuna bezalako balioetan hezia izan naiz, eta hori beste ekintza eta ekintza batzuetan ere islatzen da, hala nola boto-eskubidean. Garrantzitsua iruditu zitzaidan azpimarratzea Irungo politikara iristen den belaunaldi berri horretako kide naizela.

6. Ibilbide politiko luzea duen familia batetik zatoz, bai Juani Albolea zure amaren aldetik, bai Ramón Laborda zure aitaren aldetik, eta txikitatik bizi izan duzu politika etxean, eta jakina, bide hori jarraitu duzu, eta 19 urte zenituenetik gainera, baina zure lagunek nola bizi dute zu politikagintzan aritzea?

Oso harro nago nire lagunekin, izan dezakedan oparirik onena dira. Ikastetxeko, institutuko eta unibertsitateko lagunak. Denek babestu naute. Beti egon dira hor. Baita nire bizitzako garairik zailenetan ere, eskoltarekin joan behar izan nuenean, adibidez. Naizen bezala maite naute eta hori eskertzekoa da.

Politika beti egon da oso presente nire bizitzan. Gogoan dut, adibidez, etxean partekatzen genituen politikari buruzko elkarrizketak teleberria ikusten, bazkaltzerako orduan. Nire familia beti egon da politikarekin lotuta. Nire aita urte askoan zinegotzia izan zen Hondarrbian. Nire ama PSOEn afiliatu zen diktadura garaian, nire aita baino lehen. Amaren aldetik ere, nire birraitona eta birramona Errepublika garaian afiliatu ziren alderdian. Izan ere, nire birraitona oso presente egon zen beti familiako elkarrizketa guztietan. Lehen aipatu dudana bezala, PSOEn afiliatu zen, baita UGTn ere. Ez nuen ezagutu, baina nire birramona ezagutu nuen. Bigarren Errepublikaren garaian Bartzelonara bizitzera joan zela kontatu zidan. Bertan boto eskubidea erabili zuen eta Dolores Ibarruri "Pasionaria" ren mitinetara ere joan zen.

7. Oiasso museoa, Irugurutzetako meatze-barrutia eta Santa Elena nekropolia ondare-erreferentzia dira, eta historialari eta irundar gisa, badakigu Oiassoko iragan erromatarraren aberastasunaren propaganda egiten duzula, baina zer esango zenioke museoa oraindik bisitatu ez duenari etor dadin animatzeko, kontuan hartuta, gainera, 2025erako Termen musealizazioa gauzatuko dela.

Alkate gisa, baina batez ere irundarra naizen aldetik, ondare-aberastasun handiko hiri batean bizitzeko zortea dut. Irun azken 2000 urteetako Europako historia azaltzeko aztarna historikoak dituen hiria da. Horren erakusgarri dira Santa Elena ermita, Irugurutzetako labeak edo Oiassoko termak. Bisitariarentzat erakargarriak diren monumentu historikoak, baina baita irundarrentzat ere. Horregatik esaten dugu beti Irun deskurbritzeko hiria dela. Uste dut funtsezkoa dela gure hiriaren iragana ezagutzea oraina ulertzeko. Horregatik, aukera honetaz baliatzen naiz irundarrak Oiasso Museoa bisitatzera eta Irungo historia ezagutzera gonbidatzeko.

8. 2.000 urte eta gero, azkenean emakume bat hiri honen buru! Zein alderdi aldeko eta kontrako nabarmenduko zenituzke erronka honen aurrean?

Nire ibilbide osoaren alderdi positibo gisa, nire familiak eta lagunak baldintzarik gabe emandako babesa eta errekonozimendua azpimarratuko nituzke. Zirkulu pertsonal horretatik haratago, hiriko bizilagunen aldetik ere babes handia sentitu dut. Pozik daude lehen alkatea delako, "Zein ondo emakume bat alkate izateko postuan, esaten didate".

Maitasun handiz gordetzen dudan une bat udal-egutegia banatzeko ekitaldia da, alkate gisa egiten dudan lehen ekitaldia. Adineko emakume bat hurbildu zitzaidan, eta esan zidan inbestidura-hitzaldia entzun ondoren, oso pozik zegoela ni hiriko lehen alkate gisa ikusi ninduelako. Izan ere, M8 honen eslogana aurreko belaunaldietako emakumeek belaunaldi berrien ahalduz izan duten rol garrantzitsu horren ingurukoa da. Oso garrantzitsua iruditzen zait gaur egun alkate izatea ahalbidetu duten aurreko emakume horien lanari balioa ematea.

Txanponaren beste aldean ere jarrera matxistak daude. Agian nahi gabe, baina hori da errealitatea. Hori, batez ere, gaztetan gertatzen zitzaidan, honelako iruzkinekin: "Bai, zurekin hitz egiten ari naiz, baina etor dadila beste zinegotzi bat". Gizonezko zinegotzi bati buruz ari zen, noski. Gertatu izan zait ere gizonezkoek nire iritzia kontuan ez hartzea, emakumea izateagatik.

9. 365 egunez borrokatu ondoren, nola ospatuko duzu martxoaren 8a?

M8 ospakizun-eguna da, lortutako lorpen guztiengatik, baina aldarrikapenerako eguna ere bada, gizarte bezala, berdintasunaren arloan aurrera egiteko asko geratzen zaigulako oraindik. Nire kasuan, "nire bizitzako emakumeekin" ospatuko dut M8-a, amarekin, izebarekin, lehengusinarekin edo lagunekin bazkari bat eginez.

10. Gazte askorentzat erreferente bihurtu zara. Zer gomendatuko zenieke berdintasunerako bidea egiten jarraitzeko?

Garrantzitsua da bizitzaren alderdi guztietan erreferenteak izatea. Baita politikan ere. Badakit garrantzitsua dela emakume bat Irungo alkatetzara iristea, nire kasuan bezala, gaurko neskato horiek erreferente bat izan dezaten. Esaldi batek dio: "Muga bakarra zuk zeuk jarritakoa da". Horregatik, ziur nago edozein haur edo nerabek, izan nahi duten guztia izan daitezkeela. Esan nahi nuke, halaber, ez dezatela ziurtzat jo berdintasuna ez dagoela lortuta. Egunerok borrokatzen jarraitu behar da, egia baita, legeei dagokienez, beste herrialde batzuen aurrean, oso urrats garrantzitsuak eman ditugula, baina egunerokoak erakusten digu berdintasunaren alde eta gizarte bidezkoago eta berdintasunezkoago baten alde borrokatzen jarraitu behar dugula.